

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่
ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร"
ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยค้นคว้าตามลำดับดังนี้

- * 1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออก
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก
 - 1.2 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.3 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- * 2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่
 - 2.1 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 2.2 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง
 - 2.3 วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่
- * 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง
 - 3.1 ความหมายของความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง
 - 4. ลำดับการเกิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด
- * 5. เพศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของเพศชายและหญิง
- * 6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออก

นักจิตวิทยาด้านพฤติกรรมศาสตร์ (Leonard Berkowitz) 1962 อ้างใน วงพิกตร์ กุพันธ์ศรี 2523: 14) ได้แบ่งพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา เป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. ลักษณะที่ไม่มีความกล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา หรืออาจ จะเรียกว่า พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก (Non-Assertive or Passive Behavior)
2. ลักษณะที่มีความกล้าแสดงออก แต่เป็นไปในรูปแบบ พฤติกรรม ก้าวร้าวทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งอาจจะเรียกว่าพฤติกรรม ก้าวร้าว (Aggressive Behavior)
3. ลักษณะที่มีความกล้าแสดงออก และสิ่งที่แสดงออกมานั้นมีความ เหมาะสม หรือเรียกว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior)

ความหมายของพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก

พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก (Non-Assertive, Passive Behavior)

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons 1974: 19-21) ได้แบ่งพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ความไม่กล้าแสดงออกโดยทั่ว ๆ ไป (Generalized non-assertiveness) หมายถึงความไม่กล้าแสดงออกอันเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้น มีความอายและความขลาดกลัวอยู่เป็นนิสัยประจำตัว หรือเป็นคนที่มีลักษณะสงบ เสงี่ยม บุคคลประเภทนี้จะไม่สามารถรักษาสិทธิของตนเอง หรือไม่กล้าแสดงออก ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองได้ในเกือบทุกสถานการณ์ ตลอดจนไม่ทำความ รบควนให้กับผู้ใด ในบางครั้งแม้จะเกิดความรู้สึกไม่สบายใจก็ไม่กล้าปฏิเสธหรือ ขอร้องผู้อื่นได้ ถ้าบุคคลประเภทนี้เป็นเด็กก็มักจะทำอะไรตามความต้องการของ บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่เสมอ โดยไม่พูดอะไรเลย ในขณะที่ถ้าเป็นบุคคล อื่นแล้วก็อาจจะมีการคัดค้านตามสิทธิที่ตนเองมีอยู่บ้าง หรืออาจสรุปได้ว่าบุคคล ประเภทนี้จะมีความรู้สึกในคุณค่าของตนเองอยู่ในระดับต่ำและจะมีความวิตกกังวล ต่อเกือบทุก ๆ สถานการณ์

2. ความไม่กล้าแสดงออกตามสถานการณ์ (Situational non-assertiveness) หมายถึงลักษณะที่บุคคลมีพฤติกรรมอันเหมาะสมอยู่แล้ว และต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น แต่เนื่องจากมีสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงบางอย่างมาทำให้เกิดความวิตกกังวล จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก

ลาซารัส (Lazarus 1975 อ้างใน อภรณ์ มหาคำ 2525: 8) กล่าวว่าคนที่ไม่กล้าแสดงออกเป็นคนที่ไม่สามารถรักษาลิทธิของตนเองไว้ได้ เป็นคนที่ปราศจากเสรีภาพทางอารมณ์ จะมีความรู้สึกอึดอัด หวาดหวั่นและในที่สุดเนื่องจากความต้องการเสรีภาพอย่างมาก บุคคลนั้นอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่รุนแรง

เคน และ เกท แบ็ค (Ken and Kate Back 1982: 1-2) กล่าวว่าพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก หมายถึงการที่บุคคลไม่สามารถยืนหยัดในสิทธิของตน มักแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกออกมาอย่างประหม่าถ่อมตน ชอบหลบหน้าอยู่เสมอ ไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการ ความคิดเห็น และความรู้สึกออกมาตามตรง

ลินดา เดล กรีโก (Linda Del Greco 1983: 50) กล่าวว่าพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก สามารถอธิบายได้โดยการพิจารณาบุคคลที่ขาดคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือ การแสดงความรู้สึกออกมาตามตรง การยืนหยัดในสิทธิของตน การกระทำและการปฏิเสธคำขอร้องและความต้องการไปสู่ความสำเร็จ

เฟนสเตอร์ไฮม์ และแบร์ (Fensterheim and Bear 1975: 37-39) ได้จำแนกลักษณะผู้ไม่กล้าแสดงออก หรือผู้มีปัญหาในการแสดงออกไว้ดังนี้

1. ขี้อาย ขลาดกลัว ยอมตนให้ขึ้นกับคนอื่น ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น เป็นคนเฉื่อยชาในทุกสถานการณ์และเมื่อมีผู้ทำให้ตนเดือดร้อน ก็มักจะเป็นผู้แสดงความเสียใจ หรือขอโทษเสียเอง
2. มีปัญหาในการติดต่อกับคนอื่น โดยขาดคุณลักษณะของความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่
3. กล้าแสดงออกครั้ง ๆ กลาง ๆ คือ กล้าแสดงออกในสิ่งหนึ่งแต่ไม่กล้าแสดงออกในอีกสิ่งหนึ่ง ไม่มีความสม่ำเสมอในการกล้าแสดงออก
4. มีพฤติกรรมบกพร่อง เช่น ไม่กล้าสบตาคนอื่นในขณะสนทนากัน พูดน้อย ไม่กล้ายื่นข้อเสนอ หรือเริ่มต้นสนทนา

5. ถูกสกัดกั้นด้วยเหตุผลเฉพาะบางอย่างที่ตนรู้ดีว่า ตนควรทำอะไร และมีความสามารถในการทำสิ่งนั้นด้วย แต่เนื่องจากมีความกลัวบางอย่างมายั่วยุยังไม่ให้ทำสิ่งนั้น เช่น กลัวถูกลงโทษ กลัวความโกรธ กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

6. เป็นบุคคลซึ่งมีนิสัยที่ไม่สามารถแก้ปัญหาของตนเอง คือรู้ว่าตนเองไม่ชอบสิ่งใด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาได้

รังสรรค์ เฟิงหนู (2523: 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความวิตกกังวลที่ไม่สามารถทำสิ่งต่อไปนี้

1. การแสดงความรู้สึกในทางบวกต่อผู้อื่น
2. การริเริ่มติดต่อในสังคม
3. การกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ
4. การยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์
5. การแสดงความคิดเห็นส่วนตัวในการวิพากษ์วิจารณ์
6. การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องของผู้อื่น
7. การแสดงความโกรธหรือความไม่พอใจ

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (2524: 3) ให้ความหมายของพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลมีความยากลำบากในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และความคิดเห็นต่าง ๆ ของตน โดยเฉพาะความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และความคิดที่ไม่สบายอารมณ์ หรือความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อบุคคลอื่น

พรรณราย ทวีพระประภา (2530: 19) กล่าวว่า พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกนั้นเป็นนิสัย และเป็นการแสดงออกที่มีความรู้สึกวิตกกังวลควบคุมกันมาด้วยเสมอ กล่าวคือบุคคลผู้นั้นจะไม่กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ควรจะทำเพราะเกิดจากความกลัวไปต่างๆ นานา ว่า ถ้าพูดหรือทำลงไปแล้วจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ทั้ง ๆ ที่ตามความจริงแล้วเขามีสิทธิที่จะพูดหรือจะทำ และสิ่งนั้นก็ถูกต้องเหมาะสมสำหรับเขาด้วย และเมื่อไม่กล้าที่จะแสดงออกมา เขาก็จะเกิดความไม่สบายใจ รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า ไม่มีจุดหมาย หรือถูกเอาไรด์เอาเปรียบอยู่ตลอดเวลา

โดยสรุปพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลมีความยากลำบาก หรือวิตกกังวลในการแสดงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และความต้องการต่าง ๆ ของตนเอง ทั้งที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและพึงปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับรู้

ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Behavior)

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons 1974: 21-24)

ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ความก้าวร้าวโดยทั่ว ๆ ไป (Generalized Aggressiveness) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่นในทุกๆ สถานการณ์ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความมั่นใจในตนเองมากเกินไป พุดกับใครมักจะออกคำสั่ง ดูถูกความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นบุคคลเหล่านี้มักจะเกิดขัดแย้งกับกลุ่มเสมอ จึงทำให้มีเพื่อนน้อยมาก บุคคลเหล่านี้ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น และไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรจึงจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

2. ความก้าวร้าวตามสถานการณ์ (Situationally Aggressiveness) หมายถึงลักษณะที่บุคคลมีความก้าวร้าวต่อผู้อื่น ในบางสถานการณ์ที่จำเพาะเจาะจง

บัส (Buss 1961: 1) ได้รวบรวมความหมายของความก้าวร้าวไว้หลายประการคือ ความก้าวร้าว หมายถึง การตอบสนองต่ออินทรีย์อื่น ๆ ที่มาเร้าเพื่อให้เกิดอันตราย ความก้าวร้าวเป็นความตั้งใจที่จะทำร้ายผู้อื่น และบัสได้สรุปว่าความก้าวร้าวแสดงออกได้โดยทางคำพูด การกระทำทางร่างกาย การนินทาลับหลังและการทำลายทรัพย์สินสมบัติ

เบอร์โควิทซ์ (Berkowitz 1964 อ้างในประพันธ์ สุทธาวาส 2519: 11) อธิบายว่า ความก้าวร้าวหมายถึง การกระทำที่รุนแรงผิดปกติ เช่น เขียนกระดานแรง ๆ นิ่งแรง ๆ เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

ฟรีดแมน (Freedman 1970: 101-104) มีความเห็นว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่อันตราย กระทำความเสียหายให้ผู้อื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความมุ่งหมายของการกระทำด้วย

ลินดา เดล กรีโก (Linda Del Greco 1983: 50) ได้รวบรวม ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวไว้ว่าคือ การตัดด้านความเห็นหรือการขู่เข็ญ การแสดง การขอร้องที่ไม่สมควร การปฏิเสธคำขอร้องในลักษณะห้วน ๆ หรือการแสดง อาการตัดด้านหัวหน้า ผู้นำ หรือผู้ที่มีอำนาจอื่น ๆ และมีความต้องการไปสู่ความสำเร็จ

เครือข่าย ชจรพันธ์ (2524: 73) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นกิริยาตอบสนองต่อความไม่สมหวัง เด็กที่มีกิริยาก้าวร้าวอยู่เสมอเป็นเด็กที่มีความคับข้องใจ และถูกล่วงโทษอย่างแรง มีบิดามารดาที่มีนิสัยเป็นคนก้าวร้าว และไม่คงเส้นคงวา

กิติกร มีทรัพย์ (2524: 150) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอันหนึ่งของบุคคล อันจะแสดงออกมาในรูปข่มขู่ ทำเชิง กตขี้ แข่งขัน

สุชา จันทน์เอม (2525: 97) อธิบายว่า ความก้าวร้าวจัดเป็นพฤติกรรมของคนที่ขาดความสุขอีกอย่างหนึ่ง อาจแสดงออกทางร่างกายหรือทางวาจาก็ได้ เช่น การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย การดุด่า การพูดหยาบคาย เป็นต้น การก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้จากสังคมอย่างหนึ่งที่เด็กใช้ป้องกันตัวเองจากการรุกรานของผู้อื่น เช่น เมื่อถูกพ่อแม่ดุ เด็กมักจะเถียงเมื่อถูกเพื่อนล้อเลียน เด็กมักจะชกต่อย

นิภา นิชยาน (2520: 149) กล่าวว่า การก้าวร้าวอาจเป็นไปในรูปของการใช้กำลังกายหรือคำพูด การก้าวร้าวทางคำพูดนี้ได้แก่ การตำหนิติเตียนผู้อื่นมากเกินไป การด่าคำหยาบ การพูดโจมตี การขูข่มขู่ การสร้างข่าวลือ การพูดให้ร้ายลือเลียด การพูดจาดลกที่ประชดประชันเหน็บแนม หรือกระทบกระเทือนใจคนอื่น การเรียกชื่อเล่นที่ไม่น่าฟัง และไม่เป็นมงคลหรือแม้การพูดจาแบบปากปร่าตริยน้ำใจเชือดคอ ก็จัดเป็นการก้าวร้าวทางวาจาเช่นกัน

โดยสรุปพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะแสดงออกในลักษณะรุนแรงผิดปกติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความรู้สึกคับข้องใจ ความโกรธ ความตึงเครียด และความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ การแสดงความก้าวร้าวอาจเป็นการแสดงด้านคำพูดที่รุนแรง ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียยับยั้งต่อผู้อื่น หรือการกระทำในลักษณะทำลายทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่น หรือทรัพย์สินสมบัติ

ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior)

เฟรดเดอริค เอช แคนเฟอร์ และอาร์โนลด์ จี โกลด์สไตน์ (Frederick H. Kanfer and Arnold G. Goldstein 1975: 163) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า "พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว" ซึ่งเขียนออกมาเป็นรูปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก ... พฤติกรรมกล้าแสดงออก ... พฤติกรรมก้าวร้าว

(Passive ... Assertive ... Aggressive)

แอนดรูว์ ซอลเตอร์ (Andrew Solter; cited in Bower and Bower 1976: 4-5) ผู้นำในเรื่องนี้ได้สรุปว่า บุคคลผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะสามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ต่อไปนี้ได้

1. การพูดแสดงความรู้สึก (Use feeling-talk) สามารถแสดงออกซึ่งความชอบ และความสนใจของตนเองได้อย่างไม่ขัดเขินมากกว่าที่จะพูดอะไรออกมาอย่างกลาง ๆ เช่น สามารถที่จะพูดได้ว่า "ฉันชอบแกงขามนี้" แทนที่จะพูดเป็นกลาง ๆ ว่า "แกงขามนี้อร่อยดี"
2. การพูดเกี่ยวกับตัวเอง (Talk about yourself) สามารถที่จะเล่าให้เพื่อนๆ ฟังได้ว่าตนเองทำอะไรที่มีคุณค่าและน่าสนใจ
3. การพูดทักทายปราศรัย (Make greeting talk) สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการรู้จักให้มากขึ้นด้วยการแสดงความยินดีที่ได้พบและพูดทักทายกับเขามากกว่าที่จะเพียงกล่าวทักทาย "สวัสดี" หรือพยักหน้าเพียงอย่างเดียว
4. การยอมรับคำชมเชย (Accept Compliment) สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจ แทนที่จะแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างตรงกันข้าม เช่น เมื่อมีคนชมว่า เสื้อของท่านวันนี้สวย ท่านก็สามารถจะกล่าวตอบได้ว่า "ขอบคุณค่ะ ดิฉันก็ชอบเหมือนกัน" แทนที่จะพูดว่า "ตายละ เสื้อเก่าตัวนี้หรือคะสวย"

5. การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสม (Use appropriate facial talk) สามารถแสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงที่พูดให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง สามารถสบตากับคู่สนทนาได้ในขณะที่กำลังสนทนา

6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ (Disagree mildly) เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นก็สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยออกมาด้วยกิริยาอาการ เช่น มองไปทางอื่น เลิกคิ้ว สิ้นตึ้ระหะ หรือเปลี่ยนเรื่องสนทนา

7. การขอให้แสดงความกระจ่าง (Ask for clarification) เมื่อได้รับคำแนะนำ คำสั่งสอน หรือคำอธิบายที่บิดเบือนไม่กระจ่าง ก็สามารถขอร้องให้ผู้อื่นพูดใหม่อีกครั้งให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ แทนที่จะออกไปด้วยความรู้สึกสับสนไม่เข้าใจ

8. การถามเหตุผล (Ask why) เมื่อมีใครมาขอร้องให้ทำอะไรที่ดูเหมือนว่าไม่มีเหตุผลสมควร ก็สามารถถามคำถามว่า "ทำไมจึงต้องการให้ฉันทำสิ่งนี้ล่ะ"

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น (Express active disagreement) เมื่อมีความเห็นตรงข้ามกับผู้อื่น หรือไม่เห็นด้วย และมีความแน่ใจในความคิดเห็นของตน ก็สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยออกมา

10. การกล่าววาจาเพื่อรักษาสិทธิ (Speak up for your rights) เมื่อรู้สึกว่าตนเองถูกเอาเปรียบโดยไม่ยุติธรรม ก็สามารถกล่าวคำปฏิเสธได้ โดยไม่รู้สึกว่า เป็นความผิดของตน สามารถแสดงสิทธิอันชอบธรรมของตนและขอให้ผู้อื่นแสดงต่อตนด้วยความยุติธรรม

11. การแสดงความมั่นคง (Be persistent) เมื่อมีความข้องใจ หรือต้องการร้องทุกข์ในเรื่องที่มีเหตุผลสมควร ก็สามารถดำเนินการร้องทุกข์ได้ จนกระทั่งพอใจ แม้จะมีคนทัดทานบ้างก็ไม่เลิกล้มความตั้งใจ

12. หลีกเลี่ยงการที่จะต้องแสดงเหตุผลในทุก ๆ ความเห็น (Avoid justifying every opinion) ในการอภิปรายหรือเจรจากับใครก็ตาม หากมีการโต้เถียง หรือต้องคอยตอบคำถามว่า "ทำไม" อยู่ตลอดเวลา ก็สามารถจะหยุดคำถามเหล่านั้น โดยการปฏิเสธที่จะต้องต่อความยาวออกไป

เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim 1975: 25) กล่าวว่า การที่บุคคลใช้ความกล้าแสดงออกของตนเป็นการสนองมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง นั่นก็คือ การที่บุคคลยังต่อสู้เพื่อตัวเอง และประพฤติในสิ่งที่ตนเองยกย่องมากเท่าใดก็จะมี ความภูมิใจในตนเองมากยิ่งขึ้น ดังสมการ

$$\text{ความกล้าแสดงออก} = \text{ความภูมิใจในตนเอง}$$

และกล่าวว่า พฤติกรรมดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดอย่างโดดเดี่ยว แต่จะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันรูปแบบของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลรวมทางด้านจิตวิทยา ซึ่งเริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนวาระสุดท้ายของชีวิต

ไมซ์ (Mize 1975: 917) กล่าวถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นการตอบสนองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการแสดงออกอย่างมีเหตุผล และมีความซื่อตรง อาจเป็นการแสดงความรู้สึกด้านบวกหรือลบก็ได้

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons 1974: 36-37) ได้รวบรวมลักษณะสำคัญ ๆ ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า ควรจะเป็นการแสดงออกที่มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นการแสดงตนเองออกมาให้ปรากฏ
2. เป็นการแสดงออกอย่างจริงใจ
3. เป็นการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา
4. มีลักษณะที่เป็นการส่งเสริมตนเอง
5. ไม่มีลักษณะที่เป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น
6. มีบางส่วนที่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็น และขอร้อง เป็นต้น
7. มีบางส่วนที่ไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทาง การวางตัว เป็นต้น
8. มีความเหมาะสมแก่บุคคลและสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มาไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

บาวเออร์ และบาวเออร์ (Bower & Bower 1976: 4) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นความรู้สึกทางด้านบวก คือความพอใจ ความชื่นชมยินดี เป็นความสามารถที่จะเลือกว่าควรปฏิบัติอย่างไรที่จะแสดงสิทธิของตนออกมาให้ปรากฏ เมื่อมีความถูกต้องเหมาะสมที่จะแสดง

โวลเป้ (Wolpe 1969: 81) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า หมายถึง การแสดงออกทั้งหลายที่แสดงถึงสิทธิความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมรวมไปถึงการปฏิเสธการขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรัก การยกย่องชมเชย รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึกของบุคคล เช่น เมื่อรู้สึกสนุก หรือเมื่อมีความโกรธ เป็นพฤติกรรมที่แยกออกจากความก้าวร้าวและความวิตกกังวล

เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim 1975: 26) กล่าวว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกหมายถึง ความสามารถในการพูดอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และมีความเหมาะสมในสิ่งที่กำลังคิด รู้สึก เป็นความสามารถที่จะพูดว่า "ไม่" เมื่อไม่ต้องการ หรือพูดว่า "ใช่" โดยปราศจากความรู้สึกว่าผิด นอกจากนี้ยังเป็นความสามารถที่จะแสดงความรักใคร่ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใกล้เคียง แทนที่จะเก็บความรู้สึกไว้กับตนเองเป็นวิธีชีวิตที่กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มากกว่าเงียบเหงาเฉยเมย

จากคำจำกัดความและลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า บุคคลผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นจะเต็มไปด้วยความเชื่อมั่น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง นับถือตนเอง และสามารถติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้ในลักษณะที่จริงใจ ตรงไปตรงมา และเหมาะสมแก่กาลเทศะ ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบที่มีความเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษเหนือ ซึ่งต่างออกไปจากลักษณะความสัมพันธ์อีกสองแบบ ที่สิทธิอันชอบธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกอีกฝ่ายล่วงละเมิด มีผลทำให้บุคคลรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความนับถือตนเองและผู้อื่น ไม่สามารถส่งเสริมตนเองได้ เพราะเป็นความสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยแบบแผนพฤติกรรมที่เป็นการพ่ายแพ้แก่ตนเองด้วยกันทั้งคู่แบบหนึ่งเรียกว่า การไม่กล้าแสดงออก (Passivity) ส่วนอีกแบบหนึ่งเรียกว่า

ความก้าวร้าว (Aggressiveness) ผลที่เกิดขึ้นจากสัมพันธภาพในสองลักษณะดังกล่าวจึงออกมาไม่เหมือนกับความสัมพันธ์แบบเสมอภาคของลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งพอจะแยกออกมาเปรียบเทียบกันให้เห็นถึงความแตกต่างได้ดังนี้ (W.S. Agras 1975 อ้างใน สุจิตรา พรหมนุชาธิป 2522: 20)

พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก	พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมก้าวร้าว
- ถูกละเมิดสิทธิถูกเอารัดเอาเปรียบ	- ป้องกันสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น	- ละเมิดสิทธิ เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
- ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ	- บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยไม่ทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น	- บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการบนความเดือดร้อนของผู้อื่น
- รู้สึกคับข้องใจ ไม่มีความสุข กังวลใจ	- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกิดความมั่นใจในตนเอง	- ป้องกันตนเอง ชวนทะเลาะตู่ถูกเหยียดหยามผู้อื่น
- เก็บความรู้สึกและแยกตัว	- เข้าสังคมแสดงความรู้สึกได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ	- บันดาลโทสะ โกรธ และเป็นศัตรูกับผู้อื่น
- ยอมให้ผู้อื่นเลือกวิถีทางให้	- เลือกวิถีทางด้วยตนเอง	- เลือกวิถีทางให้ผู้อื่น

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ เป็นการให้ความรู้และประสบการณ์ เป็นการวางแผนการอยู่ในสังคมให้กับเด็ก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม และความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น สภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในบ้านมีผลต่อการแสดงออกและความฉลาดอายุของเด็ก (Zimbardo 1977: 59) สมิธ (Manual J. Smith 1975: 14-17) กล่าวว่า โดยธรรมชาติแล้ว ทารกทุกคนมีพฤติกรรมเป็นแบบกล้าแสดงออกเหมือนกันหมด เมื่อแรกเกิด ทารกจะมีการตอบโต้ เขาจะร้องไห้เมื่อพ่อแม่ทำในสิ่งที่เขาไม่ชอบ พ่อแม่จะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของลูกโดยวิธีการอบรมเลี้ยงดู เป็นต้นแบบให้ลูก

ได้เลียนแบบพฤติกรรม และรับรู้พฤติกรรมที่พ่อแม่พอใจ โดยที่เขาจะได้รับการชมเชย หรือให้รางวัล เมื่อได้ทำในสิ่งที่สร้างความพอใจให้แก่พ่อแม่ และได้รับการตำหนิหรือลงโทษเมื่อทำในสิ่งที่พ่อแม่ไม่ชอบ การอบรมเลี้ยงดูจึงนับเป็นการวางแผนการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขให้กับเด็ก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 22) กล่าวว่า การถูกอบรมเลี้ยงดู คือ การที่บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อเด็ก และเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่นไปในทำนองต่าง ๆ ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดู คือการที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดู ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย ส่วนการที่ผู้เลี้ยงดูจะส่งเสริมหรือขัดขวางลักษณะหรือพฤติกรรมใด ๆ ของเด็ก ย่อมขึ้นอยู่กับความนิยมของสังคมหรือของกลุ่มที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ ฉะนั้นจึงเข้าใจได้ว่า จากวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กนี้ ผู้เลี้ยงดูจะถ่ายทอดลักษณะต่างๆ ในสังคมนั้นให้แก่เด็ก ถ้าผู้เลี้ยงดูมาจากกลุ่มหรือส่วนของสังคมที่แตกต่างกัน แน่แน่นอนว่า เขาเหล่านั้นจะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกันไปได้ด้วย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อ ลักษณะนิสัย และความเคยชินของคนในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกัน

พ่อแม่แต่ละคนจะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกแตกต่างกันออกไป ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตามแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers 1972: 117) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง
3. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่าเขาได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่ไม่ทำตามใจจนเกินไปและไม่เข้มงวดจนเกินไป พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของลูกให้ความช่วยเหลือในโอกาสที่เหมาะสม เฮอร์ลอค (Hurlock 1964:

433-435) กล่าวว่า พ่อแม่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย คือการให้ความรัก เคารพในสิทธิของลูก และให้ความสำคัญเท่าเทียมกันในครอบครัว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 34) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญคือ การเลี้ยงดูแบบรักมาก การเลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางค่อนข้างน้อย และการให้เหตุผลในการฝึกนิสัยเด็ก นอกจากนี้การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยยังประกอบด้วยการใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษ และเมื่อจำเป็นต้องลงโทษบิดามารดาที่เป็นประชาธิปไตยจะเลือกวิธีการลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยยังต่างจากการเลี้ยงดูแบบตามใจจนเด็กหลง ตรงที่ผู้เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะไม่มีอารมณ์ผูกพันกับเด็กจนเกินไปนัก มีแต่ความสงบและห่างเหินจากเด็กในบางโอกาส

การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ได้รวบรวมวิธีการเลี้ยงดูต่าง ๆ ซึ่งเป็นทางช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจิตใจได้อย่างดีที่สุด ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บาล์วิน (Balwin 1948: 291-328) และ เฮอร์ลอค (Hurlock 1964: 234-237) มีความเห็นตรงกันว่า เด็กจะมีความกล้าที่จะแสดงออก มีความอยากรู้อยากเห็น เป็นตัวของตัวเอง สร้างสรรค์ และวางแผนจัดกิจกรรมของตนเองได้ ละม้ายมาศ ศรีทัตต์ (2510: 34-36) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะสร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง และพึ่งตนเองได้ ซึ่งตรงกับข้อคิดเห็นของ ประสาร ทิพย์ชารา (2521: 29-34) ที่ว่า เด็กที่ทางบ้านเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่เพราะเด็กได้ฟังคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้ใหญ่ และรู้จักตัดสินใจว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ทำให้เป็นตัวของตัวเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า เด็กที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะเป็นเด็กที่กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยากรู้อยากเห็น มีความคิดริเริ่ม รับผิดชอบ สร้างสรรค์ และพึ่งตนเองได้

วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง

การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่าคุณเองถูกเกลียดชัง หรือปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ โดยพ่อแม่ไม่เอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ไม่ให้ความอบอุ่นใจทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง วิธีการอบรมแบบทอดทิ้งนี้ตรงกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 27) สรุปว่า เป็นลักษณะรักน้อย และถูกควบคุมน้อยนั่นเอง และเด็กที่ถูกอบรมในลักษณะนี้จะเป็นเด็กที่ก้าวร้าวมาก ไม่สามารถจะควบคุมพฤติกรรมของตนได้ และมีลักษณะของยุวอาชญากร บิดามารดาที่มีการเลี้ยงดูลูกแบบนี้ส่วนมากมีฐานะต่ำ มีความรักลูกน้อยและไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก จึงปล่อยปละละเลยลูกเสียเป็นส่วนใหญ่ ไชมอนด์ (Symond 1939 อ้างในสมพร สุกตัญญู 2530: 24) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งนั้นเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่ยอมรับเด็ก ไม่ให้ความรัก ความสนใจ ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนไม่ว่าเรื่องใด ๆ วิจารณ์ ต่าหนี เปรียบเทียบกับผู้อื่น ให้ทำงานหนัก ถ้าพ่อแม่ไม่พอใจก็จะลงโทษอย่างรุนแรง และถ้าเป็นการทอดทิ้งโดยเจตนาเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้ ขาดการควบคุมตนเอง ข้องคับใจ โกรธแค้น และจะแก้แค้นโดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวผิดสังคมน ในที่สุดจะกลายเป็นยุวอาชญากร ถ้าเป็นการทอดทิ้งโดยไม่เจตนา เช่น พ่อแม่ต้องไปทำงานในที่ไกลๆ จนไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแล จะทำให้เด็กกลายเป็นคนดื้อดึง ขัดขืน ต่อต้าน หรือเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่โดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปแบบต่าง ๆ

ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง เฮอร์ลอค (Hurlock 1974: 244-246) กล่าวว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งจะเคร่งเครียด ไม่ชอบสมาคม โดดเดี่ยว เด็กที่เป็นสุขและมั่นคง จะต้องรู้สึกว่า เขามีที่ยึดเหนี่ยว ไม่อ้างว้างวิเวกแห้วแมคคอร์ด และโซลา (McCord and Zola 1959: 16-21) พบว่าเขาวชนที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดกฎหมาย จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ไม่คงเส้นคงวาในเรื่องระเบียบวินัย แต่ถูกลงโทษทางกายสูง

วอลเบอร์ก (Wolberg 1970 อ้างใน อรรถย ชื่นมณุษย์ 2528: 44) กล่าวว่า เด็กที่ถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับความรักไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ มักจะเป็นคนฉลาดกลัว ลังเล ไม่มีความรู้สึก

มั่นคง อยากรับความสนใจจากผู้อื่นตลอดเวลา มักอิจฉา ก้าวร้าว เพราะเห็นว่าทุกสิ่งรอบตัวเป็นอันตรายสำหรับตน มีความรู้สึกหงอยเหงา โดดเดี่ยว และเมื่อเป็นผู้ใหญ่มักมีปัญหาในการที่จะรักผู้อื่น หรือมีปัญหาในการที่จะรับความรักจากผู้อื่นและไม่เคยเรียนรู้ที่จะรักใคร ไว้ใจใคร และยิ่งถ้าพ่อแม่หรือคนเลี้ยงละเลยทอดทิ้งไม่ให้ความรัก ไม่ให้ความสนใจอย่างมาก ๆ แล้ว เด็กก็จะมีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่ต่อต้านคนอื่น ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามขอบเขตและตามข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์อย่างสูง และแสดงออกในลักษณะการตอบโต้ความกดดัน หรือต่อต้านการบีบบังคับรอบตัวที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ นอกจากนี้อาจมีลักษณะชัดเจน ตื้อรั้นที่แปลกๆ ปนอยู่ด้วย เช่น โกหก ลักขโมย เป็นต้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า เด็กที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง ขาดการควบคุมตนเอง ด้บข้องใจ โกรธแค้น ชัดขึ้นและต่อต้านสังคม เนื่องจากมีความรู้สึกว่ตนเองได้รับความเกลียดชังจากพ่อแม่

วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่า ตนเองถูกปฏิเสธการกระทำตามใจปรารถนา หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำสิ่งที่ตนต้องการ พ่อแม่คอยคุ้มครองป้องกันและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา จนทำให้ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่ก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตน หรือต้องถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของพ่อแม่ โดยที่ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ดวงเดือน พันธมนาวิน (2520: 25-27) กล่าวว่า การเลี้ยงดูแบบควบคุมมากเป็นการบังคับให้เด็กทำตามที่ผู้เลี้ยงดูเห็นดีเห็นชอบ โดยการลงโทษและการขู่เข็ญ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย การลงโทษเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตาม เด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากควบคุมมากจะมีลักษณะที่น่าพอใจ คือ เชื่อฟัง สุขภาพ อื้อเพื่อ แต่มีลักษณะช้อาย เก็บตัว ใจน้อย และชอบฟังปาผู้ใหญ่ ความคิดสร้างสรรค์ต่ำ ส่วนเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อยแต่ควบคุมมาก จะมีลักษณะก้าวร้าว และหลบเลี่ยงสังคม เด็กวัยรุ่นที่ถูกเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จะเกิดความรู้สึกว่า

ตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม ก่อให้เกิดความอยากก้าวร้าวและมุ่งร้าย ซึ่งถ้าเด็กไม่กล้าแสดงให้ผู้ใหญ่เห็นเด็กก็อาจไปก้าวร้าวกับเพื่อนแทน

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มักจะห้ามไม่ให้เด็กทำในสิ่งที่เขาต้องการ เช่น อย่าทำเสียงดัง อย่าทำเสื้อผ้าสกปรก เป็นต้น แต่จะให้เด็กทำตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ประเพณี และมาตรฐานทางสังคมอย่างเคร่งครัด ไม่ยอมจำนนต่อการเรียกร้องของเด็ก และเมื่อเด็กทำผิด ก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ซึ่งจะมีผลให้เด็กขัดขืนต่อต้านกฎที่ยอมรับไม่ได้ หรือบางครั้งก็ทำตรงกันข้ามกับกฎระเบียบ เนื่องจากเด็กเกิดความคับข้องใจ เพราะไม่อาจทำความต้องการของตนเอง (Maccoby 1980: 383) คาแกน (Kagan 1962: 207) กล่าวว่า การลงโทษจะทำให้เด็กวิตกกังวลเมื่อทำตามกฎเกณฑ์ไม่ได้ และจะโกรธแค้นเมื่อถูกลงโทษ แรดเก้ (Radke 1946: 137) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่าพ่อแม่ที่เคร่งครัดในระเบียบวินัย จะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง ไม่เป็นตัวของตัวเองและจากการศึกษาของ ชอว์บอน (Shoban 1950: 239-241) พบว่า พ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกล้าแสดงความคิดเห็น และไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง โรเจอร์ส (Rogers 1972: 121-122) ได้ให้ความเห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจะมีผลยับยั้งพัฒนาการของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เด็กจะขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมักจะใช้วิธีถอยหนีมากกว่าจะเผชิญกับปัญหา

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516: 16) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบหักห้ามการแสดงออก มีผลทำให้บุคคลรีรอ ขาดความกล้า ขาดความริเริ่มในการดำเนินกิจการให้ก้าวหน้า มีความเกรงใจสูง ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น กลายเป็นคนเก็บกด ประสาร ทิพย์ธารา (2521: 47-52) กล่าวว่าพ่อแม่ที่ใช้อำนาจสิทธิขาดของตนเองในทุกเรื่อง หรือเป็นคนระเบียบจัด จะไม่ยอมให้เด็กทำอะไรตามใจตนเอง ขาดความเชื่อมั่น ความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ จะอยู่ในวงแคบหรือถูกทำลายโดยสิ้นเชิง เด็กจะปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกมาเท่านั้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า เด็กที่พ่อแม่
อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะเป็นเด็กที่เงี้ยบเฉย มีความอยากหรืออยากเห็นน้อย
ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง วิตกกังวลและไม่เป็นตัวของตัวเอง ยอมตามผู้อื่นและ
ไม่กล้าแสดงออก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

งานวิจัยต่างประเทศ

บาล์วิน (Balwin 1948: 291-328) ได้ทำการศึกษาเด็กอายุประมาณ
4 ขวบ จำนวน 67 คน โดยให้ครูทำการสังเกตจัดอันดับคุณภาพจากพฤติกรรม
ต่างๆ ของเด็ก ปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ปกครองแบบประชาธิปไตย มัก
จะซุกซนก้าวร้าว ไม่ซื่อสัตย์ มีแผนในการดำเนินงาน อยากหรืออยากเห็น ไม่ชอบ
เป็นผู้ตาม มักจะเป็นผู้นำกลุ่ม ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองโดยวิธี
เผด็จการ มักจะอยู่เงี้ยบ ๆ เงี้ยบร้อย ไม่ก้าวร้าวต่อเพื่อน ๆ มีความอยาก
อยากเห็น และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในวงจำกัด ชอบเพื่อน

โคลแมน และลี (Coleman and Lea 1978: 5924-A) ได้ทำการ
ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความแตกต่างของระดับ
พฤติกรรมกล้าแสดงออกของผู้หญิงผิวดำและผิวขาวในมหาวิทยาลัย และองค์ประกอบ
ในการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความแตกต่างในพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่าง
เป็นนักศึกษาหญิงจากสมาคมสตรีที่ลงทะเลเปียนเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย
San Jose' State จำนวน 104 คน ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างใน
ระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของผู้หญิงผิวขาวและผิวดำ และความประทับใจและ
ความไม่เป็นตัวของตัวเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก

งานวิจัยในประเทศ

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2510) ได้ศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว
ตามทัศนะของเด็กที่กระทำผิดกฎหมายและเด็กที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย ผลการวิจัย
พบว่าเด็กที่ไม่กระทำผิดกฎหมายจะมีความสัมพันธ์กับครอบครัวดี พ่อแม่ให้ความรัก

ความสนใจ บิดามารดารักใคร่เกรงใจ ไม่ค่อยมีเรื่องขัดแย้งกัน สำหรับเด็กที่ทำ ผิดกฎหมายพบว่ามีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี เด็กมีความรู้สึกว่ารดาไม่ค่อย เข้าใจหรือยอมรับเด็ก เด็กได้รับการลงโทษบ่อยครั้ง เด็กไม่มีส่วนร่วมในการ วางแผนงานเกี่ยวกับครอบครัว

วันเพ็ญ อายุการ (2512) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่ แสดงออกคือบุคลิกภาพเก็บตัว หรือแสดงตัวกับการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดธนบุรี กลุ่มประชากร เป็นนักเรียนอายุ 13-20 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 จากโรงเรียน 3 แห่ง จำนวน 307 คน เป็นชาย 184 คน หญิง 123 คน พบว่า การอบรมสั่งสอน ของพ่อแม่ ครู อาจารย์ ถ้าหากเข้มงวดกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมาก จะทำ ให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น คอยทำตามความต้องการของพ่อแม่ แม้มตนเอง จะไม่พอใจก็ตาม

* ประพันธ์ สุททาวาส (2519) ได้ทำการศึกษาเรื่องความก้าวร้าวกับ การอบรมเลี้ยงดู โดยทำการศึกษากับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2518 ของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวน 60 คน เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและ แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และนักศึกษาชายมีแนวโน้มจะมีความก้าวร้าวมากกว่า นักศึกษาหญิง

สุกัญญา กุลอึ้ง (2522) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้า แสดงออกและการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา วิทยาลัยครูภาคตะวันตกชั้นปีที่ 1 จำนวน 253 คน เป็นชาย 123 คน หญิง 130 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบ ทอดทิ้ง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยและแบบทอดทิ้ง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่านักศึกษาที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และนักศึกษาชายหญิงมีพฤติกรรม กล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน

วิญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2524) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2523 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 547 คน ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมากที่สุดกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก รองลงมาคือแบบประชาธิปไตย และแบบอารยประชาธิปไตยตามลำดับ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบอารยประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกวดขัน มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2527) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยบางประการของเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย อายุ 14-18 ปี ที่ฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมบ้านกรูณา บ้านอุเบกขา และบ้านปราณี ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางกรุงเทพมหานคร และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3, 4, 5 และ 6 ที่อายุ 14-18 ปี ของโรงเรียนเทพศิลา และโรงเรียนกุนนที่รุชารามวิทยาคม จำนวน 620 คน เป็นเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย 348 คน นักเรียน 272 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย และกลุ่มนักเรียนได้ร้อยละ 74.92 ได้แก่ ตัวแปร ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ การศึกษา การเที่ยวเล่นคุยกับเพื่อนเมื่อมีเวลาว่าง และการมีเพื่อนสนิท ถูกจับกุม และปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ การที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะหย่า และเพราะเสียชีวิต รายได้ของครอบครัว จำนวนพี่น้อง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวดกวดขัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง

ความหมายของความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง

พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกนั้น เป็นผลมาจากความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง เด็กจะรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร และคนอื่นคิดว่าตนเองเป็นอย่างไร แล้วนำสิ่งที่รับรู้นั้นมารวมไว้เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เฮอร์ลอค (Hurlock 1964: 525-529) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง ความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ คือทางด้านรูปร่าง หน้าตา และสุขภาพ ทางด้านจิตใจ ได้แก่ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และอารมณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอาจตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองเป็นทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองว่าเป็นอย่างไร ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองจะพัฒนาตามประสบการณ์ที่ตนมีกับผู้อื่น เป็นเสมือนภาพที่บุคคลมองเห็นเช่นเดียวกับเห็นภาพในกระจก เมื่อมองเห็นภายในกระจกบุคคลจึงรับรู้ตนเองด้วยการประเมินความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองตามภาพที่มองเห็น มนุษย์มองตนเองเช่นเดียวกับผู้อื่นมองตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากว่ามนุษย์ไม่อาจมองเห็นตนเองในทางที่ดีได้เมื่อคนในสังคมรอบข้างมองตนอย่างไม่เป็นมิตรหรือไม่ยอมรับ (Cooley 1909 อ้างใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ 2527: 9)

วาลี (Wiley 1961: 129) กล่าวว่าบุคคลที่มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มีค่า มีรูปร่างหน้าตาดี มักจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กล้าแสดงออก มีความนับถือตนเอง เข้าสังคมได้ดี ตรงข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกที่ตนเองด้อยต่ำ ไม่มีค่า จะมีลักษณะเก็บตัว พยายามหลีกเลี่ยงสังคมขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่กล้าแสดงออก ซิมบาโด (Zimbardo 1977: 59-60) กล่าวว่าเด็กชั้ยอายุมักจะมีความรู้สึกที่ตนเองอ้วนเกินไป สูงเกินไป เป็นคนอ่อนแอ หน้าตาน่าเกลียด หรือไม่มีสิ่งใดน่าประทับใจ เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะของเพื่อนที่มีความกล้าแสดงออก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

จอห์นสัน (Johnson 1967: 56-58) ได้ทำการศึกษาอาชญากรพบว่า อาชญากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่ดี และสรุปว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่ดีสอดคล้องกับบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

บอลล์ (Ball 1977: 101-107) ได้ทำการศึกษาเฉพาะเยาวชนชนเขตเมืองใหญ่ทั้งชายและหญิงที่เป็นบุตรของคนใช้แรงงาน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีมีความสัมพันธ์ทางลบกับการชอบประพฤติดนชดกับกฎเกณฑ์ของสังคม

โทเลอร์ และคณะ (Alexander Tolor 1976: 157-164) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก การรับรู้ภาพพจน์ บทบาททางเพศ และอัตมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 134 คน เป็นชาย 61 คน หญิง 73 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ในทางชื่นชมทั้งในเพศชายและหญิง ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างชายและหญิงที่มีภาพพจน์บทบาททางเพศตานั้นปรากฏว่า หญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกและอัตมโนทัศน์ในทางบวกมากกว่าเพศชาย

คوناเวย์ (Roger N. Conaway 1979: 3915-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวล ความภาคภูมิใจในตนเองกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 223 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากแบบวัดความกล้าแสดงออก มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนคะแนนความวิตกกังวลกับคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกและคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ไม่มีสหสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญ

เพอร์เซลล์ (Percell 1970: 166) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความวิตกกังวล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคนใช้โรคจิตจำนวน 100 คน เป็นคนใช้ชาย 50 คน และคนใช้หญิง 50 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีสหสัมพันธ์กับความ

รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งในเพศชายและหญิง ส่วนความวิตกกังวลกับพฤติกรรม กล้าแสดงออกนั้นมีสหสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะในเพศหญิงเท่านั้น

สจิวต (Stewart, Charlotte Garrison 1983: 2017-B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกล้าแสดงออก และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ในคนผิวดำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมผิวดำ 60 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการฝึกความกล้าแสดงออกของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เพียงเล็กน้อย แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ความกล้าแสดงออกมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา พงศ์พฤกษ์ (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2522 จำนวน 239 คน เป็นชาย 104 คน หญิง 135 คน ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำ จะมีความวิตกกังวลมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูง และนักศึกษาที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงจะมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่ำ

วิธนา พันธุ์เมฆา (2528) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ประเภทของโรงเรียน ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2527 ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,055 คน [ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปและแบบทอดทิ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปและแบบทอดทิ้ง นักเรียนที่มี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองสูง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมต้นและนักเรียนชั้นมัธยมปลาย นักเรียนโรงเรียนสาธิตและสหศึกษา มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนโรงเรียนหญิงล้วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับการเกิด

ความหมายของลำดับการเกิด

เด็ก ๆ ที่เป็นพี่คนโต หรือมีลำดับการเกิดเป็นอันดับแรกของครอบครัว จะมีปฏิกริยาโต้ตอบต่างกับเด็กที่มีพี่คนโต หรือเด็กที่มีลำดับการเกิดอยู่หลัง ๆ เมื่อเขาเหล่านั้นอยู่ในภาวะของความกระวนกระวายสูง เด็กที่เป็นพี่คนโตมีแนวโน้มที่จะแสดงความกระวนกระวายมากกว่าเด็กที่มีพี่คนโต และเมื่ออยู่ในภาวะของความกระวนกระวายมีความอยากที่จะไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นมากกว่าเด็กที่มีพี่คนโต แฮ็ชเตอร์ (Stanley Schachter 1959 อ้างใน สถิตย์ นิยมญาติ 2524: 49-50) กล่าวว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากมารดาจะตอบสนองต่อความกระวนกระวายใจ และความเศร้าเสียใจต่างๆ ของบุตรคนแรกมากกว่า ไขกว่า การตอบสนองความกระวนกระวายใจ หรือความไม่สบายใจของบุตรคนหลัง ส่วนบุตรคนต่อๆ มา นั้น มารดาอาจรู้สึกเหนื่อยหน่ายต่อการเลี้ยงดูมากขึ้นและจากประสบการณ์การเลี้ยงบุตรคนแรก ๆ ทำให้การเลี้ยงดูบุตรถูกต้องเหมาะสมขึ้น เช่น มีการตามใจบุตร เอาใจบุตร คุ่มครองปกป้องบุตรน้อยลง และเมื่อมารดามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อบุตรคนแรกในลักษณะที่เอาใจใส่มากเกินไป และคุ่มครองปกป้องมากเกินไป บุตรก็จะเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อความเจ็บปวดและความไม่สบายใจไขกว่าปกติ พยายามที่จะขอความช่วยเหลือ ขอความเห็นใจจากมารดา ไขกว่า สำหรับบุตรคนต่อ ๆ มา ลักษณะการได้รับการเลี้ยงดูมักจะแตกต่างจากการเลี้ยงดูบุตรคนแรก การตามใจ เอาใจใส่ และการปกป้องคุ่มครองย่อมจะมีน้อยกว่า ทำให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องการพึ่งพาอาศัย ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยลง

จากผลการวิจัยของแซ็ชเตอร์ (Stanley Schachter 1959 อ้างในสถิติ นิยมญาติ 2524: 51) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลำดับที่ของการเกิดความกระวนกระวาย และความต้องการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้สรุปไว้ดังนี้

1. เมื่ออยู่ในสภาวะของความกระวนกระวาย เด็กที่มีลำดับการเกิดเป็นอันดับแรกจะมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่า เด็กที่มีลำดับการเกิดเป็นอันดับที่สองและเด็กที่มีลำดับการเกิดเป็นอันดับที่สอง เมื่ออยู่ในสภาวะดังกล่าวจะไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่าเด็กที่มีลำดับการเกิดเป็นอันดับที่สาม หรืออันดับที่ถัดไป

2. ขนาดของครอบครัว ไม่มีผลต่อลักษณะการตอบสนองในเชิงการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ในสภาวะของความกระวนกระวายแต่ประการใด นั่นคือขนาดของครอบครัวจะเป็น 1 คน 2 คน 3 คน หรือ 4 คนก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิด กับการเกี่ยวข้องสัมพันธ์ก็ยังคงเป็นไปในแบบรูปเดิม

3. การที่เด็กที่มีลำดับการเกิดเป็นอันดับแรก มีน้องๆ หรือไม่มีน้องๆ ก็ตาม ไม่มีผลทำให้ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิด กับการเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต้องเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะว่าลำดับที่เกิดเป็นอันดับแรกและเป็นคนเดียวของครอบครัว กับลำดับที่เกิดเป็นอันดับแรกแต่เป็นเพียงคนหนึ่งจากหลาย ๆ คนของครอบครัว แทบจะไม่มีลักษณะแตกต่างกันเลย ส่วนที่แตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อยก็คือ เด็กที่เกิดเป็นอันดับแรก (มีน้องด้วย) จะมีความรู้สึกต้นตอใจง่ายกว่าเด็กที่เป็นลูกคนเดียวในครอบครัวเล็กน้อย

คาแกน (Kagan 1969: 497-499) ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับลูกคนโตว่ามีลักษณะแตกต่างจากลูกคนรอง กล่าวคือลูกคนโตมักมีมาตรฐานสูงล้อมรอบโดยการได้รับความคาดหวัง และคำนิยามจากพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ อยู่ในสถานการณ์ที่ถูกต้อง เนื่องจากขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูลูก และเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กกลายเป็นผู้มีความวิตกกังวลสูงในที่สุด

ซิมบาโด (Zimbardo 1977: 60-61) กล่าวว่า ลำดับการเกิดของบุตรในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็ก ลูกคนโตมักจะเป็นคนขี้อาย ในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความกระวนกระวาย ลูกคนโตจะเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ มีความต้องการที่จะเข้าไปผูกพันหรือขอให้ผู้อื่น เข้าไปมีส่วน

ร่วมช่วยเหลือในเหตุการณ์นั้น ๆ มากกว่าที่จะแก้ไขสถานการณ์นั้นได้ด้วยตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะห่วงใยและกังวลกับสุขภาพอนาคตของลูกคนแรก ให้ความสนใจกับลูกคนแรกมากกว่าลูกคนรองลงมา และจะคาดหวังความสำเร็จของลูกคนโตสูงกว่าลูกคนอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็จะเรียกร้องความต้องการจากลูกคนโตมากขึ้นด้วย หากลูกคนโตมีความสามารถ มีสติปัญญาสูงพอที่จะบรรลุผลสำเร็จตามที่พ่อแม่คาดหวังได้ เขาก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้าเขาไม่มีความสามารถและไม่ประสบความสำเร็จตามที่พ่อแม่คาดหวัง ก็จะทำให้เด็กผู้นั้นขาดความมั่นใจในตนเอง กลายเป็นคนที่ไม่กล้าแสดงออก มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการแสดงออกตามมาในที่สุด ฟอร์เรอ (Lucille Forer 1977: 123) กล่าวว่า ลูกคนแรกไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง มักจะต้องการยอมรับมากกว่าลูกคนรองลงมา โดยทั่วไปเขาจะมีความนับถือในตนเองต่ำ จากผลการวิจัยของ Southern California Researchers พบว่า ตามความเห็นของครูผู้สอนเด็กที่เกิดก่อนจะมีความสามารถในการเข้าร่วมในสังคม และความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิด

มหาวิทยาลัยแห่งแคลิฟอร์เนีย (The University of California 1971 อ้างใน Zimbardo 1977: 61-62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและความฉลาดอายุของเด็ก โดยศึกษาพัฒนาการของเด็กจำนวน 252 คน เริ่มศึกษาตั้งแต่แรกเกิด จากปี ค.ศ. 1928 จนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยศึกษาเป็นช่วง ๆ ตามการรายงานของมารดา ผลการศึกษพบว่า ในทุก ๆ ช่วงอายุของเด็กจากอายุ 7-14 ปี เด็กหญิงจะถูกรายงานว่ามีความฉลาดอายุมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงที่เป็นบุตรคนแรกจะมีความรู้ลึกซึ้งฉลาดอายุมากกว่าเด็กหญิงที่เป็นบุตรคนรองลงมา เด็กชายที่เป็นบุตรคนแรกจะมีความรู้ลึกซึ้งฉลาดอายุมากกว่าเด็กชายที่เป็นบุตรคนรองลงมา

คอร์โนดี และแฟ็ตทอรี (Cesare Cornoldi and Lucia Cornoldi Fattori 1976: 431-434) ได้ศึกษาลักษณะของลูกคนโต โดยศึกษาช่วงห่างของอายุระหว่างลูกคนโตและคนที่สองกับความตึงเครียด (Symbiotic

Dependence) ซึ่งพิจารณาจากความต้องการไมตรีสัมพันธ์ (Need Affiliation) และความต้องการขอความช่วยเหลือ (Need Succorance) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ในเมืองพาโตวา ประเทศอิตาลี จำนวน 64 คน ชาย 22 คน หญิง 44 คน อายุ 17-19 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 32 คน เป็นหญิง 21 คน และชาย 11 คน ซึ่งเป็นกลุ่มลูกคนโตที่มีช่วงอายุห่างน้อย คือ อายุระหว่างลูกคนโตและน้องน้อยกว่า 34 เดือน และกลุ่มลูกคนโตที่มีช่วงอายุห่างมาก คืออายุระหว่างลูกคนโตและน้องมากกว่า 38 เดือนขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ลูกคนโตที่มีช่วงอายุห่างน้อย มีความต้องการไมตรีสัมพันธ์และความต้องการขอความช่วยเหลือสูงกว่าลูกคนโตที่มีช่วงอายุห่างมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มิลเลอร์ และมารูยามา (Norman Miller and Geoffrey Maruyama 1976: 123-131) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ ลำดับการเกิด และเพศ กับบุคลิกด้านการเป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมปีที่ 6 จำนวน 1,750 คน ในแคลิฟอร์เนีย วิธีการศึกษาใช้สังคมมิติในสถานการณ์การเลือกเพื่อนที่จะนั่งด้วย เพื่อนเล่น และเพื่อนร่วมงาน และการให้คะแนนของครูในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 9 ด้าน เช่น เก็บตัว-แสดงตัว ขึ้นอยู่กับผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง ผลการศึกษาพบว่า ลูกคนกลางและลูกคนสุดท้องได้รับเลือกเป็นเพื่อนเล่นและเพื่อนที่จะนั่งด้วยมากกว่าลูกคนโต ลูกคนสุดท้องได้รับเลือกมากที่สุด รองลงมาคือลูกคนกลาง ส่วนลูกคนโตได้รับเลือกน้อยที่สุด และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็พบว่า ลูกคนกลางและลูกคนสุดท้องมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่าลูกคนโต

เพศ

ความหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

ในสังคมส่วนใหญ่จะพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง จากงานวิจัยและผลการศึกษาของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ เชีย และแมคโคบาย, คาแกน และแมคโคบาย (Sears, Maccoby & Levin 1957; Kagan &

Moss 1960; Maccoby 1966 อ้างใน โยธิน ต้นสนยุทธ 2524 : 72) พบว่า ผู้ชายมีความก้าวร้าวมากกว่าผู้หญิง และจากงานวิจัยของ ซิมบาโด (Zimbardo 1977: 64) และเกลน (Glenn 1978: 3-5) สรุปว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่มีลักษณะ ซลาดาย และไม่กล้าแสดงออก ในขณะที่ผู้ชายมีลักษณะก้าวร้าว วายลี (Wiley 1961: 147) กล่าวว่า ผู้ชายมักจะมี ความก้าวร้าว กล้าแสดงออก มีลักษณะกดขี่ ช่มชู้ และชอบใช้กำลัง ขณะที่ผู้หญิงมักจะเฉย ไม่ต่อสู้ และชอบยอมตามผู้อื่น มีลักษณะน่าทะนุถนอม ชอบคล้อยตามสังคม โดยทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย แล้วลักษณะของผู้หญิงจะถูกกำหนดไว้ว่า เป็นคนที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่ชอบการ แข่งขัน คล้อยตามสังคม อะลุ่มอล่วย ยอมตามผู้อื่นและไม่ชอบการต่อสู้ เทอร์แมน และแมคกาย (Terman, McGuire 1973 อ้างใน Glenn 1978: 4) กล่าวว่า ผู้หญิงจะมีลักษณะที่สังสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และพิถีพิถันในทุกเรื่อง ขณะที่ผู้ชาย มีลักษณะค่อนข้างก้าวร้าว กล้าแสดงออก และไม่กลัว

กนลา สุขพานิช เอกแสงศรี (2521: 71) มีความเห็นว่าในสังคมไทย ส่วนใหญ่มักจะสนับสนุนให้เด็กชายมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น บทบาทของเพศชายถูกกำหนดให้เป็นคนกล้าหาญ เข้มแข็ง เพศชายจึงแสดงพฤติกรรมที่ห้าวหาญและรุนแรงกว่า แต่สำหรับเด็กหญิงนั้นเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือ ผู้หญิงมักจะถูกอบรมสั่งสอนให้เชื่อฟังคำสั่ง อ่อนน้อม เรียบร้อย ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ไม่ได้รับการอบรมให้พึ่งพาตนเอง แต่เน้นด้านการสร้างนิสัยใจคอให้อ่อนโยน และได้รับการทะนุถนอมเป็นอย่างดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า หญิงไทยนั้นมักจะได้รับการอบรมให้เกิดความ "อ่อน" ในทุกกรณี ซึ่งได้แก่ อ่อนน้อม อ่อนข้อ อ่อนไหว อ่อนโยน และถึงแม้จะอ่อนแอ ผู้ใหญ่ก็เห็นว่าน่ารักน่าเอ็นดู ไม่เสียหายอะไร (สภาสตรีแห่งชาติ 2518: 25-26) ประสาร ทิพย์ธารา (2521: 57) กล่าวว่า ผู้ชายเป็นฝ่ายที่เหนือกว่า ส่วนผู้หญิงก็ยอมรับว่าตนเองด้อยกว่า เด็กชายไทยมีอภิสิทธิ์บางอย่างที่เด็กหญิงมีไม่ได้ เด็กชายจะถูกปล่อยให้เผชิญกับความจริงของชีวิต ส่วนเด็กหญิงจะถูกปกป้อง คุ้มครอง ซึ่งคงเป็นเพราะสาเหตุดังกล่าว ชายไทยจึงมีบุคลิกเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเองมากกว่าเด็กหญิง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

งานวิจัยต่างประเทศ

แบนดูรา และโรส (Bandura, Ross and Ross 1961: 575-582) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชายและเด็กหญิง โดยกลุ่มผู้รับการทดลองเป็นเด็กชายและเด็กหญิงอย่างละ 36 คน ให้ผู้รับการทดลองครึ่งหนึ่งดูตัวแบบก้าวร้าว อีกครึ่งดูตัวแบบไม่ก้าวร้าว ผลการทดลองพบว่า เด็กผู้ชายที่ดูตัวแบบก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กหญิง

เอทเซล (Oetzel 1962 อ้างในวิจิตพาศิ วัฒนสินธุ์ 2519: 61) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวนมากในระยะก่อนเข้าเรียนถึงระยะวัยผู้ใหญ่ ด้วยการให้การสังเกต การประมาณค่า กลวิธีระบายความในใจ และแบบการสำรวจการรายงานตนเอง ผลจากการศึกษาปรากฏว่า เด็กชายส่วนใหญ่แสดงความก้าวร้าวมากกว่าเด็กหญิง โดยเฉพาะความก้าวร้าวทางลักษณะท่าทางและการกระทำ เด็กหญิงจะแสดงความก้าวร้าวในรูปของคำพูดสูงกว่า

ฮอลแลนด์สเวอร์ธ (James G. Hollandsworth, Jr. and Kathleen E. Wall 1977: 217-222) มีความเชื่อว่าผู้หญิงมีความกล้าในการแสดงออกน้อยกว่าชาย หรือเพศหญิงมีปัญหาที่เป็นเอกลักษณ์ในเรื่องของความไม่กล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 702 คน เป็นชาย 294 คน หญิง 408 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนภาคค่ำในสถาบันเทคโนโลยีและมหาวิทยาลัยท้องถิ่น เป็นชาย 25 คน หญิง 57 คน กลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลาในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ เป็นชาย 72 คน หญิง 38 คน กลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาในวิทยาลัยชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี เป็นชาย 141 คน หญิง 214 คน กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยนักศึกษาวิทยาลัยเดียวกับกลุ่มที่ 3 แต่เป็นพวกที่มีช่วงอายุระหว่าง 50-60 ปี เป็นชาย 51 คน และหญิง 54 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศชายจะรายงานพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแตกต่างจากเพศหญิง กล่าวคือ เพศชายจะรายงานว่ามีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าเพศหญิง ในเรื่องเกี่ยวกับนายจ้าง ผู้ดูแล และความพร้อมในการเริ่ม

มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพศตรงข้าม ส่วนเพศหญิงจะรายงานว่ามีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าเพศชายในเรื่องของการแสดงความรักใคร่ชมเชย และการแสดงความโกรธที่มีต่อบิดามารดา

มูดี (Sarah Cecelia Moody 1979: 3581-B) ได้ทำการศึกษาดูตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่น ได้แก่ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวิธีการลงโทษของบิดามารดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาในเมือง Baton Rouge จำนวน 320 คน เป็นชาย 131 คน หญิง 189 คน เป็นนักเรียนผิวดำ 155 คน ผิวขาว 165 คน มีอายุระหว่าง 14-19 ปี ผลการศึกษาพบว่า เชื้อชาติ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และอายุ ไม่มีผลต่อความกล้าแสดงออก แต่เพศและการลงโทษของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อคะแนนความกล้าแสดงออกอย่างมีนัยทางสถิติ และเพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระดับที่สูงกว่าเพศหญิง

พิชเชอร์ และไมเคิล (Pitcher & Meikle 1980: 532-547) ได้ทำการศึกษาดูพฤติกรรมกล้าแสดงออกในสถานการณ์ทางบวกและทางลบ ในกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง ผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระดับสูงและต่ำ ซึ่งใช้เกณฑ์จากแบบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ แกมบริล และริชชี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกในทุกกลุ่มทั้งเพศชายและหญิง ที่มีระดับของพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงและต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทั้ง 2 สถานการณ์ โดยเฉพาะในสถานการณ์การกล้าแสดงออกทางบวก เพศหญิงที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกระดับสูง จะมีระดับการกล้าแสดงออกสูงกว่าเพศชายในกลุ่มเดียวกัน

อับดุลลาห์ เช คาวิ ลาอาฟาร์ (Laafar, Abdullah Sher Kawi 1982: 2893-A) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ และภูมิหลังของครอบครัว จุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้งหมด และพฤติกรรมกล้าแสดงออกย่อย 3 ชนิดคือ 1. การแสดงความคิดเห็นส่วนตัว 2. การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสนทนาและติดต่อกับคนอื่น และ 3. การสนับสนุนสิทธิทางกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามาเลเซีย ที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยอเมริกันในปี 1981 จำนวน 370 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 23 ปี 2 เดือน ผลการ

ศึกษาพบว่า นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้งหมดน้อยกว่านักศึกษาชาย ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในพื้นฐานของอายุและภูมิหลังของครอบครัวในการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออก นักศึกษาที่อายุไม่เกิน 22 ปี มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการมีความคิดสร้างสรรค์ในการสนทนาและในการติดต่อกับคนอื่นน้อยกว่านักศึกษาที่อายุ 23 ปีขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในพื้นฐานของเพศ และภูมิหลังของครอบครัวในการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการมีความคิดสร้างสรรค์ในการสนทนาและการติดต่อกับคนอื่น และ ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในพื้นฐานเพศ อายุ และภูมิหลังของครอบครัวในการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการสนับสนุนสิทธิทางกฎหมาย

งานวิจัยในประเทศ

ละเอียด ชูประยูร และคณะ (2521) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มผู้ร่วมงานจิตเวช ประกอบด้วยแพทย์ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบ "The Assertion Inventory" (Gambrill and Richey 1975) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มจิตแพทย์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่ากลุ่มนักจิตวิทยาและกลุ่มนักสังคมสงเคราะห์ และพบว่าเพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่าเพศหญิง

สุจิตรา พรมนุชาธิป (2522) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2521 จากวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด อย่างละ 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 440 คน เป็นชาย 200 คน และหญิง 240 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักศึกษาวิทยาลัยครูในต่างจังหวัด นักศึกษาชายและหญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน

อุสา ศิโรโรตม์สกุล (2527) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย ที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกันที่อาศัยอยู่หอพัก

ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาอายุระหว่าง 18-21 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในหอพักในกรุงเทพมหานคร จำนวน 198 คน เป็นชาย 100 คน หญิง 98 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน และมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน เด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตไม่ดีมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตดี เด็กชายและหญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน และมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมไม่แตกต่างกัน เด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศหญิง มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศชาย และเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศชายมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศหญิง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไอเซน อาร์โนล และไมลี (Eysenck, Arnold and Meili 1972: 16) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะเป็นผู้ที่กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ลาปวง (La Pointe, Karen A. 1975: 3-5) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Cognitive Therapy and Assertive Training in the Treatment of Depression in Women โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง อายุ ตั้งแต่ 21-63 ปี จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและการประสบความสำเร็จ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกผู้หญิงที่มีความวิตกกังวลกับท่าทางการแสดงออกของตน มีความรู้สึกละอายต่อความล้มเหลว และประเมินตนเองว่าโง่ จะเกิดความรู้สึกกดดัน และไม่กล้าแสดงออกมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีความรู้สึกกดดัน และขาดพลังที่จะกล้าแสดงออก ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในระดับหนึ่ง ถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แสดงให้เห็นถึงการไม่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน ซึ่งจะ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคับข้องใจ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสม ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว โคม และสเนียน์ (Combs and Snygg 1959 อ้างในสมพร สุทัศน์ีย์ 2530: 39) กล่าวว่า "คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมิใช่เกิดจากความล้มเหลว แต่เกิดจากความสำเร็จ" ความสำเร็จจะช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ดี มีแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า ความสำเร็จเปรียบเสมือนรางวัล หรือแรงเสริมที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ตรงกันข้ามความล้มเหลวนอกจากจะทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ไม่ดีแล้ว ความล้มเหลวยังเป็นสิ่งที่เราที่ไม่ดีที่ทำให้บุคคลมีความคับข้องใจ ความโกรธ ในที่สุดก็อาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปแบบต่าง ๆ ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ดีเซนา (Desena 1964: 145) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการปรับตัวของเด็กที่เรียนดี ปานกลาง และเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย จำนวน 1,061 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลการเรียนสูง มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีและรวดเร็วกว่าเด็กที่เรียนในระดับปานกลาง หรือระดับต่ำได้อย่างชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับความกังวลใจต่าง ๆ ได้ดีด้วย

มิเชล และเชฟเพิร์ด (Mitchell and Shepherd 1966: 248-254) ได้ศึกษาเด็กอายุ 5 ปี และ 15 ปี จำนวน 6,300 คน โดยให้พ่อแม่ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมและพื้นฐานครอบครัว ครูตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนของเด็ก พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่โรงเรียน เช่น ปรับตัวไม่ได้ ก้าวร้าว ผลปรากฏว่าเด็กที่พ่อแม่รายงานว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่บ้าน เช่น ร้องไห้ กัดเล็บ

จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่โรงเรียน เช่น ก้าวร้าว ขโมย โกหก และพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ซาแวง (Savage 1966: 91-94) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์และอาการประสาท กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในชั้นเด็กเล็ก จำนวน 93 คน ระดับอายุเฉลี่ยประมาณ 7 ปี 11 เดือน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีลักษณะการแสดงตัวสูง มีความสัมพันธ์กับการมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง

เทอร์สโตนและเบนนิ่ง (Felhuson Thurstone and Benning 1970: 431-439) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่สังคมยอมรับกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเกรด 3, 6, และ 9 โดยให้ครูประเมินพฤติกรรมทั้งสองลักษณะ 5 ปีต่อมา และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่ปรับตัวได้ดีมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

งานวิจัยในประเทศ

สมคิด ไชยยันบุรณ์ (2520) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 52 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ มีการบังคับตนเองมากกว่า และนักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความมั่นคงทางอารมณ์ดีกว่า มีความสามารถในการรับผิดชอบมากกว่า และมีความสามารถในการบังคับตนเองมากกว่า แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์น้อยกว่านักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ และนักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนต่ำไม่มีบุคลิกภาพด้านใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วิธีการ
อบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด เพศ และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออก, วิธีการอบรม
เลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว, และวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็น
เกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด และเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่กล้า
แสดงออก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย